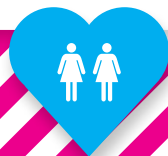
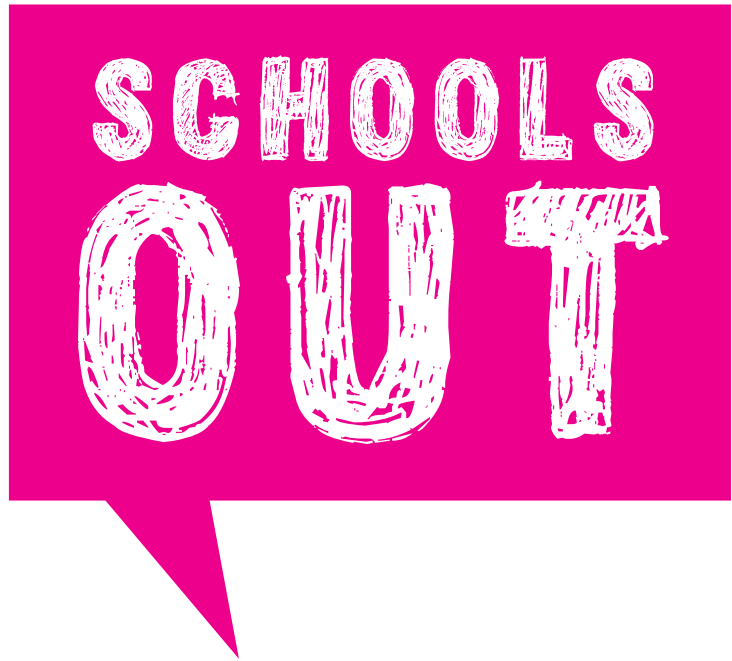
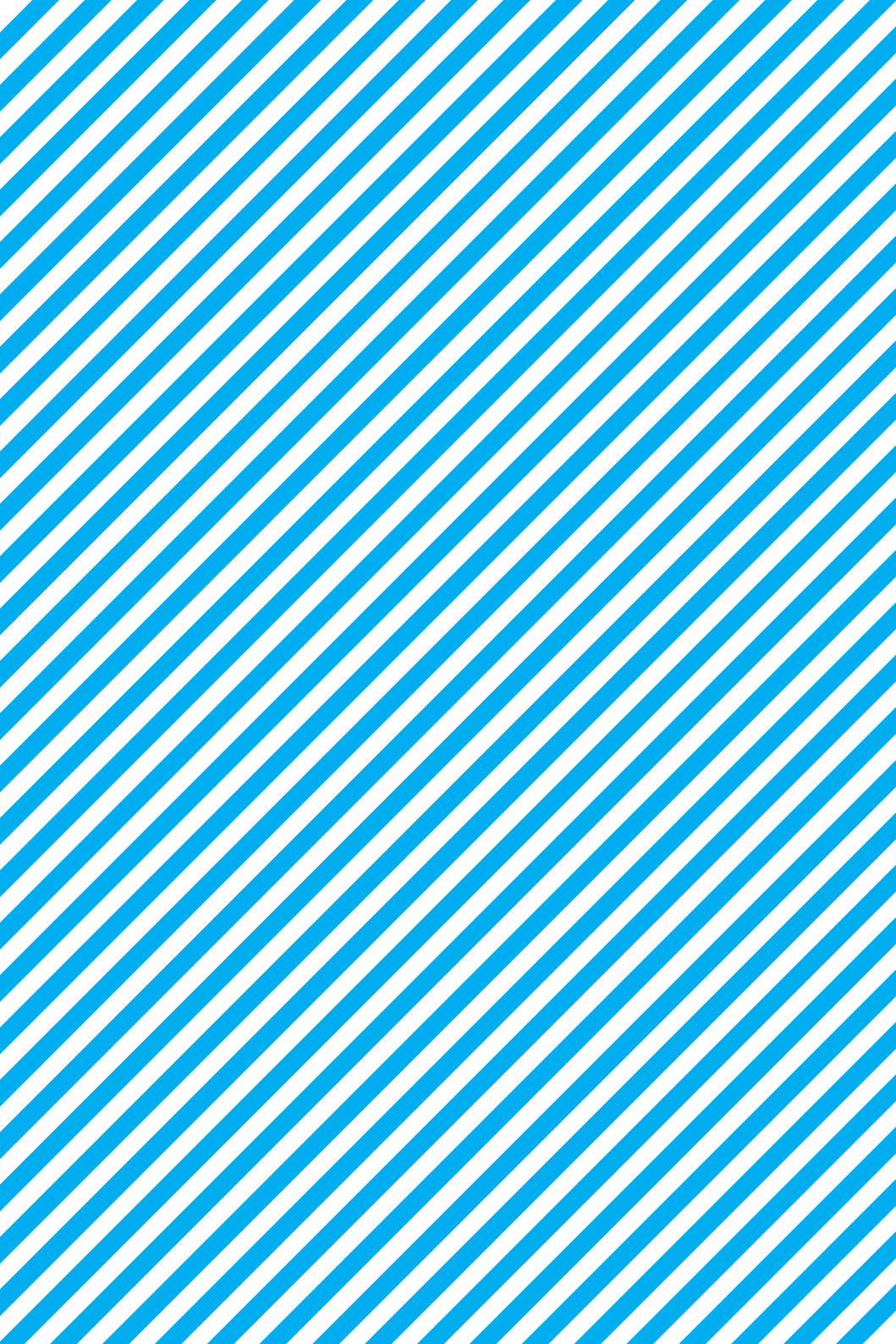

20% VAN
UW LEER-
LINGEN
TWIJFELT
WELEENS

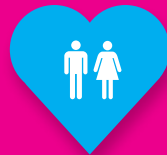
SCHOOLS
OUT
NIJMEGEN

NIJMEGEN

SchoolsOUT is een samenwerking tussen de Nijmeegse scholen voor Voortgezet onderwijs, GGD regio Nijmegen, gemeente Nijmegen en de Nijmeegse homobelangenorganisaties COC en DITO.

De school zou een prettige en veilige plek moeten zijn voor alle leerlingen en medewerkers. SchoolsOUT, voorheen het Nijmeegse Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit, ondersteunt daarom sinds 2002 scholen voor voortgezet onderwijs om tolerantie te vergroten rondom homoseksualiteit en seksuele diversiteit. Schools OUT is een samenwerking tussen de Nijmeegse scholen voor Voortgezet onderwijs, de GGD, de gemeente Nijmegen en de Nijmeegse homobelangenorganisaties COC en DITO.

In Nijmegen gaan circa 19.000 jongeren van 12-19 jaar naar het voortgezet onderwijs. In de puberleeftijd denkt 20% van de jongeren over seks met iemand van hetzelfde geslacht. Zo'n 10% experimenteert hier soms ook mee. Ook in Nijmegen zal 7-10% (1.300 – 1.900 leerlingen) zich op dit moment of later homo, lesbisch of biseksueel noemen, zo'n 20% (4000 jongeren) is hierover in dubio.

Aanleiding voor de start van het Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit was onder andere een Nijmeegs onderzoek¹ dat aantoonde dat de heteronorm in het onderwijs zo overheersend is, dat er weinig tot geen ruimte is voor andere seksuele gerichtheid. Ook uit ander onderzoek is bekend dat homoseksuele, lesbische en biseksuele jongeren (vanaf nu meestal holebi-jongeren genoemd) vaker leerproblemen hebben en vaker melding maken van psychosociale problematiek (eenzaamheid, depressie, suïcidaliteit)².

Ongeveer 50% van alle Nijmeegse jongeren (GGD Monitor EMOVO 2007) geeft aan dat je het op school beter niet kunt vertellen (of ze weten niet zeker of dat kan) als je homo of lesbisch bent. 1 op de 10 Nijmeegse jongeren zegt de vriendschap op als de beste vriend(in) homo/lesbisch blijkt te zijn. Gelukkig blijkt ook uit dit onderzoek dat Nijmeegse scholen het relatief goed doen op het gebied van tolerantie ten opzichte van holebi's, doordat er meer aandacht is voor seksuele diversiteit op school.

Onderzoek toont aan dat niet alleen holebi-jongeren lijden onder homofobie, maar dat homonegativiteit ook een vijandig klimaat creëert voor jongeren die zichzelf als heteroseksueel zien. Het blijkt dat bijvoorbeeld 'anti gay'-taalgebruik (zoals elkaar 'homo' noemen) al genoeg is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen last hebben van rigide en intolerante oordelen en verwachtingen over eigen gevoelens, gedrag en gender-rol³.

Het doel van SchoolsOUT is dan ook om:

- ▶ een gunstig schoolklimaat te creëren voor de acceptatie van seksuele diversiteit bij docenten, medewerkers, leerlingen en ouders,
- ▶ pesten, discriminatie en uitsluiting op grond van (vermeende) homoseksualiteit structureel tegen te gaan
- ▶ dit in algemeen schoolbeleid te borgen

SchoolsOUT richt zich hierbij op de hele schoolpopulatie; medewerkers en leerlingen.

**EEN SCHOOL WAAR HOMOSEKSUALITEIT
GEWOON IS, DOET MEER DAN EEN LES
VOOR LEERLINGEN VERZORGEN.**

**HOMOSEKSUALITEIT IS VERWEVEN MET
ALLE ASPECTEN VAN HET SCHOOLLEVEN.
DAN IS HET PAS GEWOON!**

SchoolsOUT werkt hier samen met scholen aan door

- ▶ Kennis, inzicht en vaardigheden van leerlingen, docenten en medewerkers te vergroten. Hierdoor worden vooroordelen, discriminatie en overheersende vanzelfsprekendheid van de heteronorm zichtbaar en kunnen ook worden tegengegaan
- ▶ Op school te zorgen voor structurele steun voor en solidariteit met holebi-leerlingen en medewerkers. En ook met degenen die hierover nog in dubio zijn en mensen die nauw betrokken zijn bij holebi's, zoals bijvoorbeeld kinderen van homoseksuele ouders.

In 2008 tekenden alle Nijmeegse scholen voor Voortgezet Onderwijs en de gemeente Nijmegen het Convenant Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit, in aanwezigheid van minister Plasterk. Nijmegen loopt met SchoolsOUT voorop in Nederland als het gaat om structurele aandacht voor seksuele diversiteit binnen het Voortgezet Onderwijs!

Wat biedt SchoolsOUT?:

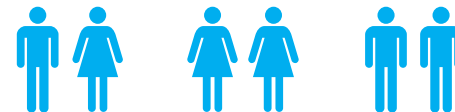
SchoolsOUT faciliteert en ondersteunt scholen met:

- ▶ deskundig advies en praktische ondersteuning bij het maken en uitvoeren van het beleid, passend bij de specifieke wensen en cultuur van de school.
- ▶ de SchoolsOUT Menukaart met regionale activiteiten en interventies op het gebied van educatie, zorg, zichtbaarheid en beleid.
- ▶ www.schoolsOUTweb.nl, een op de regio gerichte website waar medewerkers tips vinden om homoseksualiteit te integreren in het lesprogramma en leerlingen boeken, films, muziek, folders, websites en ideeën kunnen vinden hoe je homoseksualiteit op school bespreekbaar kunt maken.

¹ Overbeek, Nique van & Renkens, José (1998), De heteroseksuele school)

² Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland, Sociaal Cultureel Planbureau 2010

³ Epstein: 2001, Espelage en Swearer: 2008, Swearer et al. 2008.

INHOUDS OPGAVE

Inhoudsopgave:

Inleiding	05
Waarom een Menukaart?	10
10 kenmerken van een veilige school voor holebi's	12
Basis menukaart	14
Tekst Convenant - Traject Voortgezet Onderwijs en Homoseksualiteit	16
Roze sociale kaart	18
Websites met informatie	22
Roze leeslijst	24
Roze filmlijst	28
Meer lezen voor onderwijspersoneel - informatie en onderzoek over homojongeren en tips voor beleid	32
Interactieve workshops voor leerlingen en medewerkers	34
Menukaarten:	
Menu 1: Beleid, regels en handhaving	40
Menu 2: Educatie	50
Menu 3: Zorg, begeleiding en signalering	60
Menu 4: Zichtbaarheid	66

Waarom een Menukaart?

Er zijn via SchoolsOUT veel activiteiten voor scholen beschikbaar. Deze zijn samengebracht in deze menukaart; zodat overzichtelijk en gemakkelijk te vinden is wat uw school zou kunnen doen om aandacht voor homoseksualiteit en seksuele diversiteit structureel te maken.

De SchoolsOUT menukaart helpt bij het maken van keuzes.

Er zijn veel activiteiten beschikbaar die een bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van sociale veiligheid van holebi's. We hebben ze samengebracht in deze menukaart. Het werkt het best als er tegelijkertijd op verschillende terreinen interventies worden ingezet. Dan versterken de activiteiten elkaar.

Advies:

01 Start met de basis en borging

Ons advies is te starten met een aantal activiteiten uit het 'basismenu' (zie pagina 15). Dit menu geeft overzicht van de activiteiten die minstens ingezet moeten worden om tot een samenhangend beleid te kunnen komen. Het gaat om grotere en kleinere activiteiten. U kunt deze in één keer naast elkaar starten. U kunt ook kiezen voor een groeimodel waarbij de basis na een paar jaar volledig ingevoerd is.

Wat u ook kiest: maak in ieder geval per activiteit meteen ook plannen voor de borging daarvan. U bent er dan van verzekerd dat elke generatie leerlingen deze activiteit jaarlijks aangeboden krijgt.

02 Daarna

Daarna zijn er in de vier volgende menu's vele mogelijkheden om de basis uit te breiden. Deze suggesties zijn ook heel bruikbaar als u ideeën zoekt voor een project, een werkweek, een onderwerp voor een profiel-werkstuk, een training voor collega's etc.

Tot slot: Op maat

Mogelijk zoekt u een activiteit die niet op de menukaart staat. Of u wilt een bepaalde activiteit uitvoeren maar het is nodig om deze wat meer op maat van de school te maken. Neem dan contact op met de coördinator van SchoolsOUT. Er is veel mogelijk.

Hoe kiezen?

Deze menukaart is ingericht in vier menu's; Schoolbeleid en regelgeving, Educatie, Zorg en signalering en Zichtbaarheid. Zie hieronder voor meer uitleg over de menukaart.

Menu 1: Beleid en regelgeving:

Dit menu biedt aangrijpingspunten voor de structurele inbedding van aandacht voor homoseksualiteit en seksuele diversiteit binnen het bredere schoolbeleid rond diversiteit en omgangsvormen. SchoolsOUT ondersteunt en adviseert u bij het opstellen van beleid en hoe de vertaalslag van beleid op papier naar uitvoering in de praktijk goed te kunnen maken.

Menu 2: Educatie:

Welk vak ook gegeven wordt, er zijn altijd aanknopingspunten te vinden om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit. SchoolsOUT biedt concrete suggesties, Nijmeegse of landelijke lespakketten, leswijzers en andere voorbeelden. U kunt ook denken aan interactief theater, workshops of voorlichtingen over homoseksualiteit.

Menu 3: Zorg: signalering en begeleiding:

Dit menu biedt mogelijkheden voor de zorgstructuur op school om kennis op te doen over seksuele diversiteit en kwesties hieromtrent goed te kunnen begeleiden. SchoolsOUT richt zich op schoolmaatschappelijk werk, vertrouwenspersonen, mentoren en zorgcoördinatoren en geeft advies waar nodig.

Menu 4: Zichtbaarheid:

De cultuur, sfeer, voorzieningen, lesinhouden en projecten op school en het (voorbeeld)gedrag van het schoolpersoneel hebben grote invloed op leerlingen. Dat homoseksualiteit zichtbaar 'normaal' is op scholen, is niet vanzelfsprekend en vergt soms extra, maar niet altijd ingewikkelde, inspanningen. SchoolsOUT biedt ideeën en faciliteert schoolinitiatieven om seksuele diversiteit in school zichtbaar te maken.

En vooral: begeleiding op maat: Per school(locatie) kijkt SchoolsOUT wat aansluit bij de behoeftes en wensen van de school. In gesprekken wordt gekeken waar de school zich bevindt en welke stappen er al zijn gezet. SchoolsOUT sluit aan bij de sterktes van de school en biedt mogelijkheden om deze verder te vergroten.

10 KEN- MERKEN VAN EEN VEILIGE SCHOOL VOOR HOLEBI'S

10 kenmerken van een veilige school voor holebi's

- 01 Er is een schoolbeleid met duidelijke gedragsregels en een goede handhaving daarvan.
- 02 Het beleid wordt consequent uitgedragen zowel mondeling als op schrift (bijvoorbeeld: in het schoolboekje, het pestprotocol, de folder van de vertrouwenspersonen, in uw visie op discriminatie, bij het werven van personeel, in het inwerkprotocol).
- 03 Er is onderlinge sociale steun door en voor onderwijspersoneel, hierin wordt het team regelmatig getraind.
- 04 Het personeel heeft een open houding en besteedt daar in trainingsbijeenkomsten of teamwerk regelmatig aandacht aan.
- 05 De school heeft een klachtenprocedure en -commissie en een vertrouwenspersoon: beiden zijn bij iedereen bekend.
- 06 Het is mogelijk om incidenten te registreren op homoseksualiteit.
- 07 De zorgstructuur is in staat tot signalering en begeleiding van leerlingen met problemen / vragen op gebied van seksuele gerichtheid. Leden van de zorgstructuur worden daar regelmatig in (bij)geschoold.
- 08 Binnen educatie is er expliciete en impliciete aandacht voor seksuele diversiteit. Elke leerling komt deze aandacht op verschillende momenten in de schoolcarrière en vanuit meerdere vakken tegen.
- 09 Bij educatie wordt ook gebruik gemaakt van interactief theater en/of voorlichting door ervaringsdeskundigen (COC - voorlichtingsgroep).
- 10 Seksuele diversiteit is zichtbaar gemaakt binnen de school.

BASIS MENU KAART

Basis menukaart

Menu 1: Beleid en regelgeving

- 01 Regelgeving en handhaving: geen homo-onvriendelijk scheldgedrag en een goede klachtenregeling
 - 02 Vertrouwenspersoon heeft ook oor en oog voor holebi's
 - 03 "Homoseksualiteit" is een item bij incidentenregistratie
 - 04 Jaarlijks tijd en budget voor uitvoering van activiteiten
-

Menu 2: Educatie

- 05 Jaarlijks minimaal 1 lesuur verzorging/biologie in leerjaar 1 of 2
 - 06 Jaarlijks interactief theaterjaar in leerjaar 3 of 4
 - 07 Jaarlijks de COC voorlichtingsgroep in leerjaar 3 of 4
 - 08 Jaarlijks minimaal 1 lesuur maatschappijleer in leerjaar 4 of 5
 - 09 Jaarlijks geschiedenis aandacht WO II
 - 10 Boekenlijsten talen voor leerjaar 4, 5 of 6
 - 11 Eenmaal per 5 jaar scholing team
-

Menu 3: Zorg, signalering en begeleiding

- 12 In bezit van Roze sociale kaart
 - 13 Volgt eenmaal per 3 jaar workshop
 - 14 In bezit van brochures en materialen, verspreidt deze waar nodig
-

Menu 4: Zichtbaarheid

- 15 Op de schoolsite een link naar www.schoolsOUTweb.nl
 - 16 Op minstens één plek in de school duidelijk zichtbaar voorlichtingsmateriaal of literatuur naar keuze
-

Ondergetekenden:

De Gemeente Nijmegen, in deze vertegenwoordigd door mevrouw H.T.M. Scholten, wethouder voor Zorg & Welzijn, Jeugd, Integratie & Emancipatie, mevrouw J.G. Kunst, wethouder voor Economie, Onderwijs, Cultuur, Personeel & Organisatie, hierna te noemen de gemeente,

GGD, Regio Nijmegen, in deze vertegenwoordigd door de heer W. Keijzer, directeur, en de begeleidingscommissie van het SchoolsOUT Voortgezet Onderwijs en Homoseksualiteit, vertegenwoordigd door de heer P. van Loon, voorzitter COC Nijmegen, mevrouw E. Hulshof, voorzitter DITO! homojongerenorganisatie, mevrouw G. Zijlmans, voorzitter van de begeleidingscommissie namens GGD Regio Nijmegen, de heer E.J.A. Peters, voorzitter van de Contactgroep Schoolleiders Nijmegen (CSN) en de heer B. Kwakkel, vertegenwoordiger van het Bestuurlijk overleg Voortgezet Onderwijs (BEVO);

Overwegende:

- ▶ dat de raad van de gemeente Nijmegen de notitie seksuele diversiteit "Hand in Hand" 2008-2011 heeft vastgesteld;
- ▶ dat de GGD Regio Nijmegen op verzoek van de gemeente in nauwe samenwerking met verschillende partnerorganisaties het SchoolsOUT "Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit" uitvoert, verder te noemen het SchoolsOUT;
- ▶ dat de doelstelling van dit SchoolsOUT is het verbeteren van het schoolklimaat rondom homoseksualiteit op alle VO scholen in Nijmegen, zodat de tolerantie verhoogd wordt en het creëren van draagvlak voor acceptatie van seksuele diversiteit bij docenten, medewerkers, ouders en leerlingen;
- ▶ dat dit SchoolsOUT gebruik maakt van een keuzemenu, waarbij homoseksualiteit een item is. Ingrediënten van het keuzemenu zijn:
 - . ondersteuning bij het maken van schoolbeleid
 - . uitvoering van een educatieprogramma
 - . interactief theater met workshops voor zowel docenten als leerlingen
 - . leren observeren, signaleren en begeleiden van problemen bij leerlingen;

- ▶ dat de begeleidingscommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente, de scholen, het COC, DITO! homojongerenorganisatie en GGD Regio Nijmegen, sturing geeft aan het SchoolsOUT;
- ▶ dat het SchoolsOUT en de producten uit het keuzemenu tot stand zijn gekomen in samenwerking met de betrokken VO scholen;
- ▶ dat de raad van de gemeente Nijmegen bij amendement van 4 juli 2007 de toekomst van het SchoolsOUT heeft gewaarborgd door structureel gelden vanuit de WMO voor het SchoolsOUT beschikbaar te stellen;

Bevestigen per heden:

- ▶ dat de scholen zich committeren aan het SchoolsOUT en actief betrokken blijven bij de uitvoering van het SchoolsOUT;
- ▶ dat de scholen daarbij producten afnemen uit het genoemde keuzemenu;
- ▶ dat de scholen jaarlijks structureel aandacht besteden aan homoseksualiteit;
- ▶ dat de gemeente de coördinerende functie van de GGD waarborgt;
- ▶ dat de gemeente zodoende zorg draagt voor een actueel en kwalitatief goed aanbod in het keuzemenu.

Evaluatie:

Partijen evalueren de uitvoering en werking van dit convenant jaarlijks voor het eerst vóór juni 2009. De begeleidingscommissie geeft sturing aan de evaluatie.

Fasering:

Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en eindigt met ingang van 1 januari 2012.

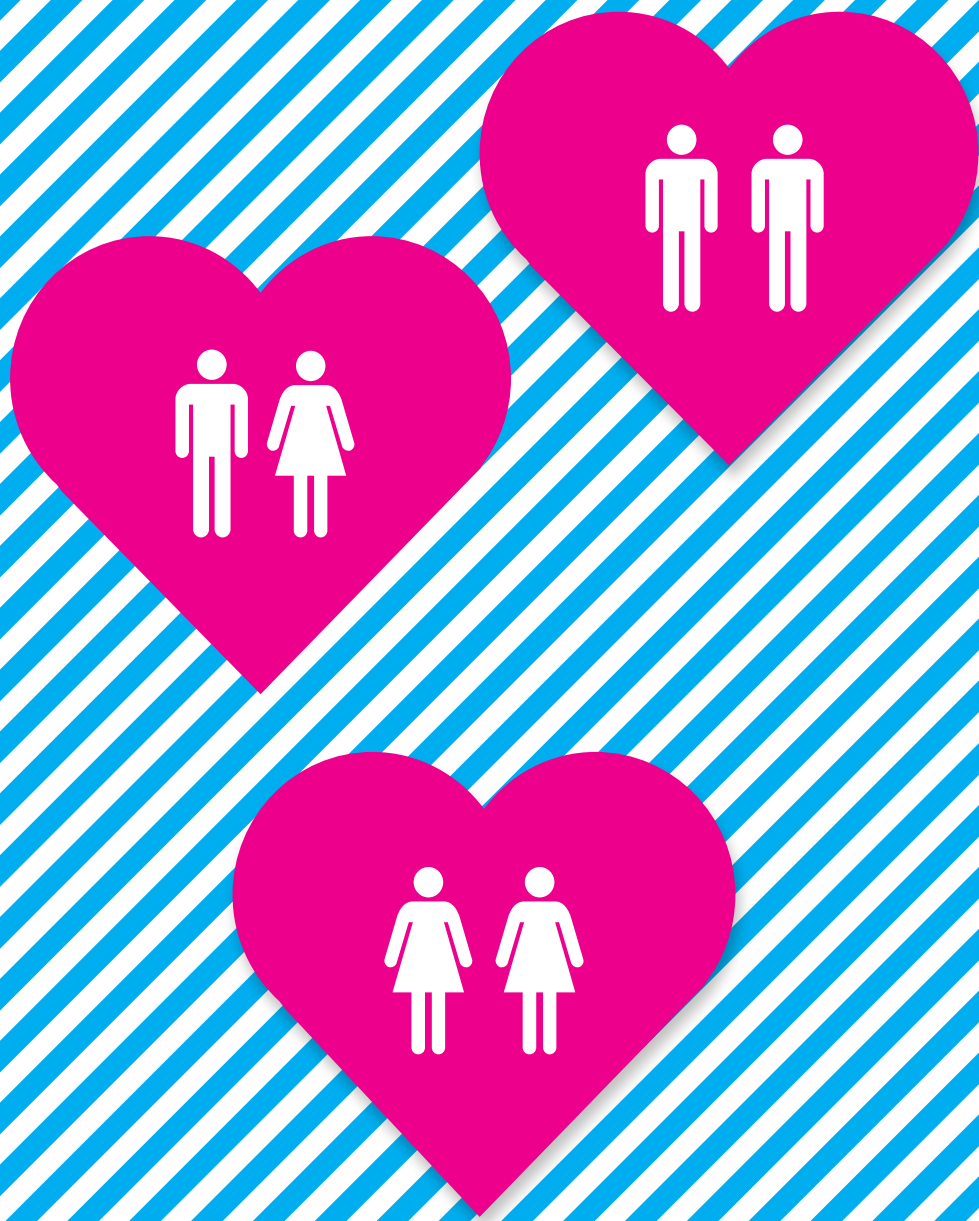
Aldus getekend op 11 oktober 2008:

Gemeente Nijmegen	H.T.M. Scholten
Gemeente Nijmegen	J.G. Kunst
GGD Regio Nijmegen	W. Keijzer
COC Nijmegen	P. van Loon
BEVO	B. Kwakkel
CSN	E.J.A. Peters
Dito!	Evelien Hulshof
begeleidingscommissie	G. Zijlmans

HETERO'S
PESTEN
IS OOK
NIET
NORMAAL

...

HÉ
HOLEBI
WEET
JIJ HET
AL?

MENU
KAART

MAAK
UW
KEUZE!

MENU 4: ZICHT- BAAR- HEID

MENU 4: ZICHTBAARHEID

In de school is het nodig dat in de omgang met elkaar hetero- en homoseksualiteit gelijkwaardig zijn. De schoolcultuur, de sfeer op school, de voorzieningen op school, lesinhouden en projecten en het (voorbeeld)gedrag van het schoolpersoneel hebben grote invloed op leerlingen. Zichtbaarheid van diversiteit is daarbij het sleutelbegrip.

De schoolleiding kan de gelijkwaardigheid zichtbaar maken in bijvoorbeeld de schoolkrant, posters die in de school hangen, en in het schoolboekje. De conciërge kan het duidelijk maken met een sticker of cartoon in zijn/haar ruimte. Docenten kunnen het duidelijk maken door de voorbeelden die zij gebruiken in de les. De mediatheek en bibilothek kunnen het duidelijk maken in het boeken- en folderbestand van de schoolbibliotheek en de doorlinkjes op de schoolwebsite. De zorgstructuur kan het duidelijk maken door een boekje van DITO duidelijk zichtbaar neer te leggen. Iedere (groep) medewerker(s) kan op eenvoudige manier een bijdrage leveren aan zichtbaarheid van seksuele diversiteit.

Activiteiten organiseren

Hoe?

Wat?

Gesprek:

GayStraightAlliance: voor informatie over het organiseren van een GSA op school, kunt u terecht bij www.gaystraightalliance.nl, of bij Susanne te Braak, coördinator GSA Nederland, via: Stebraak@coc.nl. Diverse folders en ervaringen van andere scholen zijn te bespreken met de coördinator SchoolsOUT.

Roze week: voor informatie over het organiseren van “roze” activiteiten of een “Roze Week” op school, kunt u terecht bij de coördinator SchoolsOUT. Ook vind u tips, ideeën en ervaringen van andere scholen op www.schoolsOUTweb.nl

Ouderavond: voor informatie over het organiseren van een ouderavond rond seksuele diversiteit op school, kunt u terecht bij de coördinator SchoolsOUT. Ook staan er een paar handreikingen n.a.v. ervaringen van andere scholen op www.schoolsOUTweb.nl.

Activiteit:

Als school (steun)lid worden van Nijmeegse homojongerenorganisatie DITO!, via www.dito-online.nl. U ontvangt 4x/jr het blad.

Als school (steun)lid worden van COC Nijmegen via www.cocnijmegen.nl. U ontvangt 6x per jaar het landelijke COC-ledenblad COC UPDATE en 5 x per jaar het ledenblad PINK van het COC Nijmegen

Is school lid worden van homojongerentijdschrift Expresso via www.expreszo.nl.

Zorgen voor aanbod in romans en informatieve boeken in de schoolbibliotheek (zie ook leeslijst op p. 24)

Organiseren filmavond, met behulp van de roze filmlijst op p. 28.

Materialen aanschaffen

Hoe?

Wat?

Materiaal

Diverse posters zijn te verkrijgen bij de coördinator SchoolsOUT, maar ook te bestellen via bijvoorbeeld www.openup.nl en www.gaystraightalliance.nl

Regenboogvlaggen zijn te verkrijgen bij het Uitleenpunt van de GGD, de coördinator SchoolsOUT, maar ook te bestellen via: www.vrolijk.nu

Brochures, boekjes, magazines zijn te verkrijgen bij de coördinator SchoolsOUT

Boeken en films via o.a. Nijmeegse boekhandel De Feeks: www.feeks.nl, en zie de boeken- en filmlijst op p. 24

colofon

coördinatie

GGD Regio Nijmegen
Project SchoolsOUT

Groenewoudseweg 275

6524 TV Nijmegen

Postbus 1120

6501 BC Nijmegen

Algemeen nummer afdelingssecretariaat: + 31 (0)24 3297138

SchoolsOUT is een samenwerking tussen de Nijmeegse scholen voor Voortgezet onderwijs,
GGD regio Nijmegen, gemeente Nijmegen en de Nijmeegse homobelangenorganisaties COC en DITO.

